SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 483/2023-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa obchodnej spoločnosti **SKIHALL spol. s r. o.**, Mišíkova 15A, Bratislava, IČO 44 027 621, zastúpenej Mgr. Rastislavom Sopócim, advokátom, Kpt. Miloša Uhra 3, Malacky, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2 Cbi 30/2016 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoKR 52/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2 Cbi 30/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Mestskému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-2 Cbi 30/2016 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur,** ktoré **j e** Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **630 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšných častiach ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cbi 30/2016, v súčasnosti vedenom na Mestskom súde Bratislava III (ďalej len „mestský súd“) pod sp. zn. B1-2 Cbi 30/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“), ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoKR 52/2022 (ďalej len „odvolacie konanie“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v odvolacom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal mu finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania vo výške 630 eur.

2. Uznesením č. k. IV. ÚS 483/2023-14 z 19. septembra 2023 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní, ktoré je v súčasnosti vedené na mestskom súde, sa žalobca proti sťažovateľovi ako žalovanému žalobou doručenou okresnému súdu 23. decembra 2016 domáhal určenia právneho dôvodu a výšky popretých pohľadávok v rámci reštrukturalizačného konania sťažovateľa. V predmetnom reštrukturalizačnom konaní súd uznesením č. k. 2 R 2/2016-71 z 21. septembra 2016 povolil reštrukturalizáciu žalovaného a do funkcie reštrukturalizačného správcu ustanovil JUDr. Pavla Malicha (ďalej len „správca“). Správca v rámci reštrukturalizácie 25. novembra 2016 poprel nezabezpečené pohľadávky žalobcu prihlásené do reštrukturalizácie 26. októbra 2016 v celom rozsahu.

4. Okresný súd v napadnutom konaní rozhodol rozsudkom č. k. 2 Cbi 30/2016-533 zo 7. decembra 2021, ktorý následne napadol sťažovateľ odvolaním v celom rozsahu. Krajský súd v odvolacom konaní do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne nerozhodol.

5. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že krajský súd rozhodol v odvolacom konaní rozsudkom z 25. októbra 2023, ktorý sa v čase rozhodovania ústavného súdu písomne vyhotovoval.

II.
Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania na okresnom súde (resp. mestskom súde), ako aj odvolacieho konania, pričom v podstatnom uviedol, že žaloba bola podaná 27. decembra 2016 a okresný súd až 10. júna 2020 doručil sťažovateľovi uznesenie č. k. 2 Cbi 30/2016-45, ktorým prvýkrát vyzval sťažovateľa ako žalovaného, aby sa vyjadril žalobe. Sťažovateľovi nebol počas celej doby konania oznámený dôvod už uvedených prieťahov zo strany okresného súdu. Vzhľadom na uvedené prieťahy došlo počas konania k zmene právneho postavenia sťažovateľa, keďže v Obchodnom vestníku pod č. OV 159/2021 z 18. augusta 2021 bol uverejnený oznam o ukončení dozornej správy zo strany dozorného správcu sťažovateľa, v dôsledku čoho bola ukončená predmetná dozorná správa prijatá na základe schválenej reštrukturalizácie sťažovateľa, ktorý splnil reštrukturalizačný plán v celom rozsahu. Správca tak schválil dozornú správu pred vynesením prvostupňového rozhodnutia v napadnutom konaní.

7. V súvislosti s odvolacím konaním sťažovateľ v podstatnom uviedol, že odvolanie proti rozsudku okresného súdu zo 7. decembra 2021 doručil okresnému súdu 16. decembra 2021. Okresný súd

po vykonaní nevyhnutných procesných úkonov postúpil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 15. júla 2022. Po postúpení veci krajskému súdu sťažovateľ nedisponuje informáciou, či krajský súd vo veci vykonal nejaký procesný úkon.

8. Sťažovateľ argumentuje judikatúrou ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“), podľa ktorej treba posudzovať celkovú dĺžku konania, nielen jeho jednotlivú časť na aktuálne príslušnom všeobecnom súde. Nadväzujúc na to, zhodnotil, že v napadnutom konaní nebolo takmer 7 rokov od podania žaloby právoplatne rozhodnuté. Je zjavné, že vzhľadom na súčasný stav veci nebude konanie skončené v dohľadnej dobe.

9. V dôsledku prieťahov zo strany súdov dochádza dlhodobo k vzniku a udržiavaniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, ktorý musí vynakladať náklady na svoje právne zastúpenie. V dôsledku prieťahov v konaní, najmä včasným neoznámením okresného súdu o podanej žalobe sťažovateľovi ako žalovanému došlo k narušeniu procesu reštrukturalizácie, pričom sťažovateľ musí neočakávane riešiť otázku dodatočne vzniknutej povinnosti uhradiť pohľadávku, ktorá bola predtým riadne v reštrukturalizácii popretá. Reštrukturalizácia už bola riadne skončená a zanikla už aj funkcia vymenovaného správcu. Sťažovateľovi tak bolo v dôsledku prieťahov zo strany súdu znemožnené brániť sa riadne a včas proti údajným nárokom žalobcu ako veriteľa v rámci reštrukturalizácie a v súčasnosti musí vyčleniť príslušné finančné prostriedky na pokrytie prípadných nárokov žalobcu. Sťažovateľ je toho názoru, že súdy tak zasiahli aj do jeho vlastníckeho práva garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd. V dôsledku všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur.

III.
Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Mestský súd vo svojom vyjadrení pripustil existenciu zbytočných prieťahov v období od 27. decembra 2016, keď bola vec pridelená konajúcemu senátu, do 22. januára 2020, keď vyzval žalobcu na zvolenie si advokáta. Zároveň však uviedol, že šetrením bolo zistené, že uvedené prieťahy neboli spôsobené subjektívnym zavinením zákonného sudcu, ale v dôsledku objektívnej zaťaženosti súdu ako takého. Vysoký počet pridelených vecí a ich vybavovanie v poradí, v akom boli podané na oddeleniach, neumožňujú vybavovať veci bez zbytočných prieťahov. Podľa názoru mestského súdu objektívnu zodpovednosť za uvedený problém nesie štát. Napriek uvedeným skutočnostiam mestský súd konštatoval, že vo veci koná čo najplynulejšie, pokiaľ mu to dovoľujú objektívne okolnosti spočívajúce v zaťaženosti zákonných sudcov. Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia považuje mestský súd za neprimerane vysokú.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

11. Krajský súd v podstatnom uviedol, že vec mu napadla ako odvolaciemu súdu 15. júla 2022, pričom svojou povahou nepatrí medzi spory prednostnej povahy, preto je vybavovaná v poradí napadnutých vecí.

12. Predseda krajského súdu je toho názoru, že nie je možné sa stotožniť s tvrdením sťažovateľa o hrozbe finančnej ujmy, keďže reštrukturalizácia bola skončená schválením reštrukturalizačného plánu. Sťažovateľ je nútený vyčleniť ďalšie finančné prostriedky na pokrytie prípadných nárokov popretých veriteľov v incidenčných sporoch, keďže reštrukturalizačný plán s vytvorením rezervy na neskončené incidenčné spory počíta. Tvrdenia sťažovateľa preto považuje za skresľujúce.

13. Predseda krajského súdu zároveň uviedol, že prejednávaná vec je zaradená do poradia na október/november tohto roku. Vzhľadom na uvedené skutočnosti nepovažuje ústavnú sťažnosť vo vzťahu k postupu krajského súdu po vecnej stránke za dôvodnú.

III.3. Replika sťažovateľa:

14. Sťažovateľ v replike, reagujúc na chronologický prehľad procesných úkonov, ako aj vyjadrenia všeobecných súdov, v súvislosti s prezentovanou personálnou zaťaženosťou mestského súdu zdôraznil, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti konkrétnemu sudcovi, ale proti postupu súdu. Inak nepovažuje väčšinu argumentácie uvedenú v stanoviskách za relevantnú k podstate ústavnej sťažnosti.

15. Podľa sťažovateľa žiaden zo všeobecných súdov nespochybnil, že ide o bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a okresný súd bol v konaní preukázateľne nečinný počas značeného časového obdobia. Argumentáciu všeobecných súdov považuje za nedôvodnú, keďže je zrejmé, že sťažovateľ prejavoval záujem na skorom ukončení konania a vydaní rozhodnutia vo veci samej, avšak počas prvých troch rokov trvania konania ani nevedel o jeho existencii a o podanej žalobe.

16. Sťažovateľ rovnako poukázal na príslušnú judikatúru ústavného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej sa za prieťah v konaní považuje časový úsek trvajúci po dobu dlhšiu ako 6 mesiacov, keď nebol zo strany konajúceho súdu vykonaný žiaden procesný úkon. Zároveň dal do pozornosti, že v zmysle judikatúry ESĽP sa za prieťahy v konaní považuje dĺžka konania prevyšujúca 3 roky, pričom správny postup pri hodnotení prieťahov spočíva v hodnotení celkovej dĺžky konania bez ohľadu na ďalšie skutočnosti, ktoré boli prezentované všeobecnými súdmi v ich stanoviskách.

17. Sťažovateľ trvá na tom, že v dôsledku prieťahov v napadnutom konaní došlo k narušeniu procesu reštrukturalizácie, pričom sťažovateľ musel neočakávane riešiť otázku možnej dodatočne vzniknutej povinnosti uhradiť pohľadávku, ktorá bola riadne popretá v reštrukturalizácii napriek tomu, že táto už bola právoplatne skončená a zanikla už aj funkcia správcu. Tvrdenia krajského súdu v jeho stanovisku nekorešpondujú so skutkovým stavom, keď sťažovateľ nemohol zahrnúť rezervu na popretú pohľadávku do reštrukturalizačného plánu, keďže nemal žiadnu vedomosť o podanej žalobe a o vedení napadnutého konania. V dôsledku prieťahov v konaní bolo teda sťažovateľovi znemožnené brániť sa riadne a včas proti údajným nárokom žalobcu ako veriteľa počas procesu reštrukturalizácie.

IV.
Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

19. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je založená na tvrdení o dlhodobej nečinnosti okresného súdu (v súčasnosti mestského súdu), ako aj krajského súdu v napadnutom konaní ako celku.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu:

21. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetné konanie spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, zvýšená náročnosť nevyplýva napokon ani z vyjadrenia mestského súdu.

22. Pri hodnotení druhého kritéria ústavný súd konštatuje, že z chronologického prehľadu úkonov predložených mestským súdom nevyplýva okolnosť nasvedčujúca tomu, že by sťažovateľ ako strana sporu svojím správaním ovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého konania.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného (v súčasnosti mestského) súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

24. Nadväzujúc na chronologický prehľad procesných úkonov okresného súdu, resp. mestského súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že žaloba pripadla konajúcemu senátu 27. decembra 2016, no okresný súd vyzval žalobcu na zvolenie si advokáta a poučil ho o jeho procesných právach a povinnostiach až 22. januára 2020. Hoci v nasledujúcom období postupoval okresný súd plynulo a bez prieťahov, ústavný súd považuje za neospravedlniteľné, a to aj pri tvrdenej personálnej poddimenzovanosti okresného (v súčasnosti mestského) súdu, že prvý procesný úkon súdu bol vykonaný až po 3 rokoch od doručenia žaloby.

25. Ústavnému súdu je známy personálny stav mestského súdu a predtým okresného súdu, prieťahy v konaní však nemožno ospravedlniť ani všeobecne známou preťaženosťou sudcov, ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

26. Mestský súd tak postupom v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote (výrok 1).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu:

27. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že vec bola predložená krajskému súdu na odvolacie konanie 15. júla 2022, krajský súd rozhodol rozsudkom z 25. októbra 2023, ktorý sa v súčasnosti písomne vyhotovuje. Nadväzujúc na to, ústavný súd konštatuje, že celkovú dĺžku odvolacieho konania, ktorá v uvedenej veci predstavovala 1 rok a necelé 4 mesiace, považuje z ústavnoprávneho hľadiska za prijateľnú. V tomto kontexte ústavný súd dáva do pozornosti aj rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESĽP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66).Vzhľadom na uvedené ústavný súd danej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 5).

28. Vzhľadom na to, že napriek meritórnemu rozsudku krajského súdu vec dosiaľ nie je právoplatne skončená, pretože bude potrebné vykonať nevyhnutné procesné úkony súvisiace s doručením rozsudku krajského súdu, ako aj následne rozhodnúť o výške trov konania, a keďže na uvedené úkony je príslušný mestský súd, ústavný súd prikázal mestskému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy vo veci konal bez zbytočných prieťahov (výrok 2).

V.
Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

29. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci prihliadol najmä na celkovú dĺžku napadnutého konania, ako aj

skutočnosť, že mestský súd bol vo veci bezdôvodne nečinný. V týchto okolnostiach ústavný súd považuje za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur pre sťažovateľa, ktoré bude povinný uhradiť mestský súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). V prevyšujúcej časti návrhu ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 5).

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej výške, teda v sume 630 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) na trovy konania za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur, čo spolu činí sumu 663,57 eur. Keďže ústavný súd je viazaný petitom návrhu, priznal sťažovateľovi trovy konania v požadovanej výške a rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu